A photograph of two men in blue suits, seen from behind, holding hands and looking out over a vast, green, hilly landscape under a bright sky. The text is overlaid on the lower half of the image.

**Predpisy EÚ ochrany pred
diskrimináciou z dôvodu sexuálnej
orientácie**

Aké právne predpisy EÚ ponúkajú ochranu pred diskrimináciou z dôvodu sexuálnej orientácie?

Je zakázaná akákoľvek diskriminácia z akéhokoľvek dôvodu, ako je pohlavie ... alebo sexuálna orientácia. Charta základných práv EÚ (článok 21). Článok 13 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva oprávňuje EÚ na vytvorenie právnych predpisov na boj s diskrimináciou z dôvodu sexuálnej orientácie. V súčasnosti EÚ vytvorila právne predpisy iba pre boj s diskrimináciou z dôvodu sexuálnej orientácie v oblasti zamestnávania. Smernica o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní zakazuje diskrimináciu v oblasti podmienok prístupu k zamestnaniu a samostatnej zárobkovej činnosti, prístupu k

odbornému vzdelaniu, ako aj odbornému poradenstvu a členstva v organizáciách zamestnancov a zamestnávateľov. Vzťahuje sa na súkromný aj verejný sektor. Členské štáty museli implementovať túto smernicu do konca roku 2003.

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

Osemnásť členských štátov sa rozhodlo ísť nad rámec požiadaviek právnych predpisov EÚ a rozšíriť ochranu aj mimo pracoviska. Táto ponúka lesbičkám, homosexuálnym mužom, bisexuálom a transsexuálom (osobám LGBT) ochranu v širšom rámci sociálnych oblastí, ako sú vzdelávanie, sociálna ochrana, sociálne zabezpečenie a zdravotná starostlivosť, ako aj prístup k tovarom a službám vrátane bývania. Príslušníci rasových a etnických menšín už

majú túto rozšírenú ochranu podľa smernice o rasovej rovnosti 2000/43/ES.

Právna ochrana v členských štátoch V ôsmich členských štátoch (Belgicko, Bulharsko, Nemecko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko a Španielsko) zahŕňajú právne predpisy zakazujúce diskrimináciu z dôvodu sexuálnej orientácie nielen zamestnávanie, ale aj ďalšie oblasti špecifikované v smernici o rasovej rovnosti. V desiatich členských štátoch

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

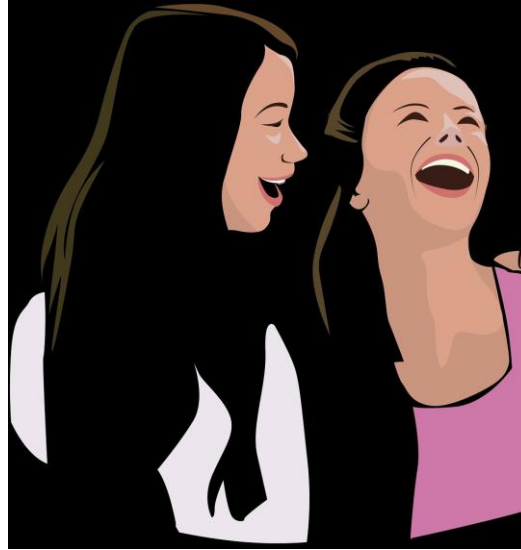
EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

(Česká republika, Fínsko, Holandsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Spojené kráľovstvo a Švédsko) boli antidiskriminačné právne predpisy čiastočne rozšírené, aby zahrnuli iné oblasti mimo rámca zamestnávania. V deviatich členských štátoch (Cyprus, Dánsko, Estónsko, Francúzsko, Grécko, Malta, Poľsko a Taliansko) antidiskriminačné právne predpisy zahŕňajú iba oblasti spomenuté v smernici o rasovej rovnosti.

ROVNAKÉ PRÁVO NA ROVNAKÉ ZAOBCHÁDZANIE Článok 21
Charty základných práv Európskej únie obsahuje všeobecný zákaz diskriminácie s rozsiahlym zoznamom dôvodov vrátane sexuálnej orientácie. Nevytvára „hierarchiu dôvodov“, v ktorej by boli niektoré dôvody diskriminácie chránené nerovnako. Osoby majú rovnaké práva na rovnaké zaobchádzanie. To znamená, že zákaz diskriminácie z dôvodu sexuálnej orientácie by sa mal rozšíriť tak, aby obsahoval

ochranu aj mimo oblasti zamestnávania a aby zahŕňal aj prístup k tovarom a službám rovnakým spôsobom ako pre tých, ktorí sú diskriminovaní z rasových alebo etnických dôvodov. V roku 2018 Európska komisia vynaložila značné úsilie pri presadzovaní existujúcich iniciatív v oblasti rodovej rovnosti v EÚ. V prvom rade ukončila rokovania a predložila do Európskeho parlamentu návrh Smernice o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom rodičov a opatrovateľov/iek,

ktorá priniesla niekoľko opatrení ako je otcovská dovolenka po pôrode, neprenosná časť rodičovskej dovolenky pre otcov či platené voľno na ošetrovanie závislých členov a členiek rodiny. Komisia sa menej úspešne snažila prekonať prekážky v prístupe k smernici o ženách v ekonomickom rozhodovaní a pokračovať v procese ratifikácie Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a boji proti nemu (tzv. Istanbulský dohovor).

Na diskrimináciu si mnohí z nich zvykli až do takej miery, že ju považujú za bežnú súčasť života. Ľudskoprávni a občianski aktivisti varujú, že ľuďom z LGBT komunity chýba väčšia informovanosť o vlastných právach a boja sa o diskriminácii hovoriť verejne.

Z doteraz najväčšieho prieskumu Európskej únie, ktorý mapoval mieru diskriminácie kvôli sexuálnej orientácii, vyplýva, že 52 percent Slovákov zažilo na vlastnej koži nejakú z foriem

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

diskriminácie. V porovnaní s ostatnými členskými štátmi únie a Chorvátskom nás predbehlo len 8 krajín. Až 86 percent opýtaných si zasa spomína na posmešné poznámky či šikanovanie mládeže v našich školách. Vzdelanie a školstvo patria pritom k najproblémovejším oblastiam diskriminácie vo všetkých zúčastnených krajinách. Prieskum robila Agentúra EÚ pre základné práva.

Mnohí ľudia považujú diskrimináciu za bežnú súčasť svojho života. Niekedy ju dokonca ani nepokladajú za niečo zlé, lebo je to pre nich už samozrejmosť, keďže v nej vyrastajú. Situácia sa postupne zlepšuje, ale oproti susednému Česku či západným krajinám máme stále čo doháňať.

DISKRIMINÁCIA?

Sexuálna orientácia je charakteristika, ktorá vyjadruje náklonnosť (sexuálnu alebo romantickú) osoby k opačnému pohlaviu (heterosexuality), vlastnému pohlaviu

(homosexualita) alebo k obojm pohlaviam (bisexualita). Diskriminácia z dôvodu sexuálnej orientácie predstavuje nespravodlivé zaobchádzanie s daným človekom z dôvodu, že je gejom, lesbou, bisexuálnou alebo transrodovou osobou, alebo heterosexuálom, alebo preto, že je tak vnímaná. Na rozdiel od sexuálnej orientácie, rodová identita je vnútorne precítené individuálne vnímanie vlastného rodu. Rodová identita môže korelovať s pohlavím, ktoré bolo človeku priznané pri narodení alebo sa môže od neho líšiť. Transrodoví ľudia majú rodovú identitu odlišujúcu sa od pohlavia prisúdeného pri narodení. Právny poriadok Slovenskej republiky nemenuje rodovú identitu explicitne medzi chránené dôvody diskriminácie. Avšak iná časť príslušného zákona stanovuje, že „za diskrimináciu z dôvodu pohlavia sa považuje aj diskriminácia ... z dôvodu pohlavnej alebo rodovej identifikácie“.

LGBTI A ICH ZRABITEĽNOSŤ

Aj keď k diskriminácii na základe sexuálnej orientácie môže dochádzať voči akejkolvek osobe, najzraniteľnejší zoči-voči diskriminačným praktikám sú LGBTI ľudia. Je to preto, že v mnohých spoločnostiach sú hlboko zakorenené homofóbne a transfóbne postoje, často v kombinácii a nedostatkom adekvátnej právnej ochrany proti diskriminácii z dôvodu sexuálnej orientácie alebo rodovej identity. Na Slovensku je úradne uznaný vzťah (či už manželstvo alebo registrované partnerstvo) osôb rovnakého pohlavia stále nelegálne. Tiež chýba komplexná právna regulácia poskytovania zdravotnej starostlivosti a pomoci transrodovým ľuďom.

Sexuálna orientácia, ktorá zahŕňa heterosexuálnu orientáciu, bisexuálnu orientáciu a homosexuálnu orientáciu, je hlbokou súčasťou identity každej ľudskej bytosti. Ide o schopnosť hlbokoj citovej, láskyplnej, fyzickej a sexuálnej príťažlivosti človeka k osobám opačného rodu/pohlavia (heterosexuálny človek) alebo k osobám rovnakého rodu/pohlavia (gej alebo lesba) alebo k obom rodom/pohlaviam (bisexuálny človek). Zároveň sa týka aj schopnosti mať s nimi intímne a sexuálne vzťahy. Jednoducho povedané, sexuálna orientácia je prepojená na intímne osobné vzťahy, ktoré ľudia tvoria s inými ľuďmi s cieľom naplniť svoje hlboké potreby lásky, blízkosti

a intimity. Väčšina expertov v oblasti duševného zdravia sa v súčasnosti zhoduje v tom, že sexuálna orientácia každého človeka sa, bez ohľadu na to, či je gej, lesba, heterosexuál/ka alebo bisexuál/ka, formuje pred narodením alebo v rámci prvých rokov života každej osoby. Dávno predtým ako robíme vedomé rozhodnutia o všetkom.

Na základe mnohých výskumov sa teda sexuálna orientácia považuje za nemennú, stabilnú a v súlade s vnútorným pociťovaním. Nemožno ju vedome ovplyvniť ani vyliečiť.

Tak ako si ľudia nevyberajú byť gejom, lesbou alebo bisexuálnym človekom, tak si nevyberajú byť heterosexuálom. Byť gejom, lesbou alebo bisexuálom/kou nie je také bežné ako byť heterosexuálom, ale považuje sa to za normálne, za variáciu sexuality. Treba tiež myslieť na to, že nie všetci dokonale zapadajú do označenia gej, heterosexuál/ka, alebo bisexuál/ka, ale

každý to môže mať inak a je to veľmi individuálne.

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

vnútorne sa cíti a oblieka tak, ako je v našej kultúre bežné a prevažujúce pre ženy. Ak je biologické pohlavie v súlade s vnútorným pociťovaním, t. j. narodil som sa ako muž a cítim sa ako muž, hovoríme o cisrodovom človeku.

ČO ZNAMENÁ LGBT?

L – lesba – ide o cis ženu, ktorú priťahujú ženy, ktoré sa identifikujú ako ženy,

G – gej – ide o cis muža, ktorého priťahujú muži, ktorí sa identifikujú ako muži,

B – bisexuálna osoba – ide o osobu, ktorú priťahujú ľudia viac než jedného rodu, pre niektorých to znamená, že ich priťahujú muži aj ženy,

T – transrodová osoba – ide o osobu, ktorej rod je iný než biologické pohlavie, ktoré mu/jej bolo určené pri narodení.

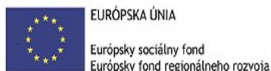
MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

Dopytovo-orientovaný projekt
VZDELÁVANÍM PROTI DISKRIMINÁCII U ŽIAKOV A ŠTUDENTOV

**sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu
a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci
Operačného programu Ľudské zdroje.**

**Kód projektu: 312041Z203, Operačný program Ľudské zdroje, výzva OP ĽZ DOP 2018/4.1.2/01,
Projekt sa realizuje od 1.1. 2021 do 30.6. 2023,**

Realizácia: EQUILIBRIUM EUROPE o. z., Železničná 1190/40 98601 Fiľakovo,

Kontakty: equilibriumeurop@gmail.com, 0948 391 627,

www.employment.gov.sk

www.esf.gov.sk